

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมประเพณีเป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างสรรค์และสืบทอดมาแต่อดีตช้านาน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติไทย เป็นแบบฉบับของตนเองมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แต่ในปัจจุบัน ศิลปะพวกนี้กำลังจะเลือนหายไป เพราะไม่ค่อยได้รับความนิยมนิยมจากคนรุ่นใหม่และรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาเผยแพร่ บทบาทของนาฏศิลป์ไทยจึงถูกแทนที่ด้วยนาฏศิลป์สากลสมัยใหม่

ปัจจุบันพบว่าในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย นาฏศิลป์พื้นบ้านได้รับความสนใจและความนิยมนิยมจากคนรุ่นใหม่มีน้อยมาก ทั้งนี้เป็นผลกระทบมาจากกระแสความนิยมนิยมและการรับเอาวัฒนธรรมของคนต่างชาติเข้ามาเผยแพร่ บทบาทหน้าที่ของนาฏศิลป์พื้นบ้านของไทยก็ถูกแทนที่ด้วยนาฏศิลป์สากลสมัยใหม่ นาฏศิลป์ล้านนาซึ่งเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านของคนในท้องถิ่นภาคเหนือของไทยก็กำลังประสบปัญหาและกำลังจะสูญหายไปเนื่องจากไม่ได้มีการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2513, หน้า 2) กล่าวว่า บางคนนิยมแบบฝรั่ง ร้องเพลงแบบฝรั่ง จนมองว่าอะไรที่เป็น “ไทยๆ” กลายเป็นของ “เชย” ไปหมด ในแง่ของคนพวกนั้นเช่นดนตรีไทย รำไทย นุ่งผ้าแบบไทยถือว่าเชยหมดเลยไม่อยากจะสานต่อ ตรงกันข้าม ถ้าอะไรที่เป็นแบบฝรั่ง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะความประหลาด การแต่งตัว การแสดงท่าทางตลอดจนการพูดจาและการสนใจในศิลปะต่างๆ ไปแบบตะวันตก แต่ไม่ใช่เอาอย่างดีมา แต่ส่วนมากมักเอาอย่างที่ไม่ดีมา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้กลุ่มการเรียนรู้ศิลปะ เป็นสาระที่มีความสำคัญมากสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้รายปี สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐานที่ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น(กรมวิชาการ, 2544ข, หน้า 18) และ โรงเรียนไทยทนต์ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ก็เล็งเห็นว่าน่าจะมีการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์อย่างพื้ณเลื้บเข้าไปด้ว้ยเพราะการพื้ณเลื้บนี้เดิมนั้นเป็นการพื้ณประจำของทุ่กๆ หมู่บ้านเมื่อมีงานบุญและแสดงออกถึงความเป็นล้านนาของตนเองด้ว้ย ที่เห็น ได้ชัดคืองานสลากั้ตที่ปัจจุบันนี้หลั้งออกพรรษาด้ว้ยมีงานนี้อยู่ในทุ่กๆ หมู่บ้าน แต่การพื้ณเลื้บของแต่ละหมู่บ้านกลับไม่ได้ดำเนินมาด้ว้ย ในปัจจุบันก็จะมีมีการแสดงวงดนตรี หรือการพื้ณแบบต่างๆ เช่น การพื้ณเซ็งแทน หรือรำประยุคต์กับเพลงลูกทุ่งที่นิยมเพราะผู้รำเห็นว่าเป็นการพื้ณที่ง่ายและรวดเร็ว ไม่เหมือนการพื้ณเลื้บที่ใช้เวลานาน

ด้งนั้นนาฏศิลป์ไทยจึงไม่ค่อยมีผู้สื้บทอดและนาฏศิลป์ศิลปะล้านนาของคนในท้องถิ่นภาคเหนือของไทยก็กำลังประสบปัญหาและกำลังจะเลื้บหายไป สั้งเกตจากงานสำคัญต่างๆ ของภาคเหนือที่แต่ก่อนมีการแสดงพื้ณเลื้บให้เห็นอยู่มาก แต่ในปัจจุบันนี้เราไม่ค่อยเห็นการแสดงนี้ในท้องถิ่นมากนัก

จากการที่ผู้ศึกษาสนใจและเล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของศิลปะการพื้ณเลื้บ จึงได้สร้างแผนการเรียนรู้เรื่องพื้ณเลื้บ โดยใช้เพลงล้านนาประยุคต์ขึ้นเพื่อหวังว่าให้เด็กรุ่นต่อไปได้รู้จักพื้ณเลื้บและพื้ณได้ ตลอดจนช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของตนให้ดำรงและสื้บสานสื้บต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและใช้แผนการเรียนรู้เรื่องพื้ณเลื้บ โดยใช้เพลงล้านนาประยุคต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการเรียนรู้เรื่องพื้ณเลื้บ โดยใช้เพลงล้านนาประยุคต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตของการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนไทยทนต์ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 12 คน

2. เนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

- 2.1 ความเป็นมาของการฟ้อนเล็บ
- 2.2 นาฏยศัพท์
- 2.3 ท่าฟ้อนเล็บ
- 2.4 เครื่องแต่งกาย
- 2.5 คนตรีที่ใช้บรรเลง
- 2.6 โอกาสที่ใช้แสดง
- 2.7 การอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องฟ้อนเล็บ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

ผลการใช้แผนการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนความรู้ 20 คะแนน ที่ได้จากแบบทดสอบ วัดความรู้และคะแนนทักษะการปฏิบัติของนักเรียน 80 คะแนน ที่ได้จากแบบประเมินทักษะ การฟ้อนเล็บ นำมารวมกันแล้วเทียบกับเกณฑ์การผ่านร้อยละ 65

ฟ้อนเล็บ หมายถึง การฟ้อนรำของภาคเหนือที่มีท่าทางที่อ่อนช้อยงดงาม มีการสวมเล็บมือทั้ง 8 นิ้วยกเว้นนิ้วหัวแม่มือ โดยมีท่าฟ้อนรวม 17 ท่า

เพลงล้านนาประยุกต์ หมายถึง คนตรีบรรเลงเพลงล้านนาหรือเพลงพื้นเมืองหลายๆ เพลง นำมาบรรเลงเพื่อประกอบการฟ้อนเล็บ โดยใช้เพลงหรือท่วงทำนอง ล่องน่าน กาสะลอง นำมา ตัดต่อให้บรรเลงไปพร้อมกับการฟ้อน โดยใช้เวลาประมาณ 14-15 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แผนการเรียนรู้เรื่องฟ้อนเล็บ โดยใช้เพลงล้านนาประยุกต์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการศึกษานาฏศิลป์ในเรื่องอื่นๆ และระดับชั้นอื่นต่อไป